

Återrapport, uppdrag 17 i budget 2025 - utreda möjligheterna att redan i grundskolan ha arbetsmarknadskunskap och entreprenörskap på schemat.

Infoga en bild genom att välja **Bild på startsida**
på fliken **Österåkers kommun**

Innehåll

I. Bakgrund	3
Genomförande av uppdraget	4
Så här arbetar egen regi med entreprenörskap i grundskolan enligt styrdokumentet	4
Entreprenörskap i styrdokumentet.....	4
Skolverkets vägledning – konkretisering av arbetet.....	5
Entreprenörskap som nyckelkompetens	5
Skolledningens roll för entreprenörskap i grundskolan	5
Exempel på entreprenöriellt arbetssätt i den ordinarie undervisningen (Källa: Unikum)	6
Aktiviteter genomförda eller påbörjade av Näringslivs- och arbetsmarknadsavdelningen	7
Slutsats	8

I. Bakgrund

I kommunens budget för 2025 gavs utbildningsnämnden i uppdrag att utreda möjligheterna att redan i grundskolan införa arbetsmarknadskunskap och entreprenörskap som en del av undervisningen. I uppdraget ingick också att samverka med andra, för uppdraget, väsentliga delar av organisationen.

Syftet med uppdraget är att stärka ungas förberedelser för arbetslivet och öka förståelsen för arbetsmarknadens villkor, företagande och egna möjligheter, i syfte att främja framtidstro, studiemotivation och långsiktig kompetensförsörjning.

Österåker är en stark kommun när det gäller ung företagsamhet (UF) och har flera topplaceringar som kommun i Ung företagsamhets ranking, och lokala UF företag har varit med i SM för ung företagsamhet. Näringslivet har en stor betydelse för kommunens framtida utveckling och framgång. Det är därför viktigt att fortsätta uppmuntra och skapa goda förutsättningar för Österåkers unga kommuninvånare att vara företagsamma.

Dagens samhälle ställer höga krav på ungas förmåga att navigera i en föränderlig arbetsmarknad och att kunna ta ansvar för sina framtida studie- och yrkesval. För att långsiktigt möta samhällsutmaningar som kompetensförsörjning, ungdomsarbetslöshet och bristande framtidstro bland unga, behöver skolan tidigt förbereda elever för arbetslivet. Att redan i grundskolan ge elever inblick i arbetsliv, företagande och ekonomiska samband kan bidra till:

- Ökad studie- och yrkesmedvetenhet
- Stärkt självförtroende och initiativförmåga, genom att utveckla sina kunskaper inom problemlösning, kreativitet och samarbete.
- En likvärdig skolgång, där alla elever – oavsett bakgrund – får möjlighet att utveckla förståelse för arbetslivets villkor.
- En tidig förberedelse för framtida arbetsmarknadens behov, inklusive eget företagande som en reell väg till försörjning.

Genom att integrera dessa perspektiv i undervisningen ges elever konkreta verktyg för att:

- Förstå arbetsmarknadens struktur och behov,
- Utforska egna intressen, styrkor och möjligheter,
- Se eget företagande som ett alternativ till anställning,
- Utveckla framtidstro och motivation att fullfölja studier.

Tidiga insatser kan bidra till ökad likvärdighet, bättre studieresultat och ett bättre matchat arbetsliv i framtiden samt trygga det lokala näringslivets kompetensbehov. Att förbereda elever på ett tidigt stadium är inte bara en utbildningsfråga – det är en fråga om långsiktig välfärd, hållbar tillväxt och social hållbarhet.

Genomförande av uppdraget

Utbildningsförvaltningen har genomfört följande steg inom ramen för uppdraget:

- Kartläggning av nuvarande arbetssätt i grundskolan
- Dialog och samverkan har genomförts med följande interna och externa aktörer:
 - Näringslivs- och arbetsmarknadsavdelningen
 - Ung Företagsamhet i grundskolan

I ett komplext och föränderligt samhälle med stort behov av kompetensförsörjning behövs kreativa, idé- och initiativrika människor som har viljan och förmågan att se möjligheter och lösa problem. Det är förmågor som också efterfrågas i arbetslivet och som elever kommer att ha nytta av i vidare studier, som anställd eller som företagare.

En kartläggning av nuvarande arbetssätt visar att arbetsmarknadskunskap och entreprenörskap redan finns integrerat i grundskolans undervisning utan att införa nya ämnen. Innehållet vävs in i befintliga ämnen i samtliga kommunala skolor i kommunen, vilket säkerställer tillgång till likvärdig utbildning.

Så här arbetar egen regi med entreprenörskap i grundskolan enligt styrdokumentet

Entreprenörskap i styrdokumentet

Egen regi arbetar med entreprenörskap som en del av skolans uppdrag att främja elevernas allsidiga personliga utveckling. Enligt skollagen (SFS 2010:800, 1 kap. 4 §) ska utbildningen inom skolväsendet främja alla elevers utveckling till aktiva, kreativa och ansvarstagande samhällsmedborgare. Detta uppdrag genomsyrar såväl grundskolan som gymnasieskolan och vuxenutbildningen, och konkretiseras ytterligare i de nationella läroplanerna. Detta är en grundläggande princip som genomsyrar hela egen regis verksamhet.

I Läroplanen för grundskolan, Lgr22, under rubriken *Skolans uppdrag*, lyfts entreprenörskap och digitalisering som centrala perspektiv för skolans arbete – både på övergripande nivå och inom undervisningen i de enskilda ämnena.

Skolan ska enligt läroplanen:

"stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra."

Detta innebär att entreprenörskap inte är ett enskilt ämne, utan ett förhållningssätt som ska genomsyra undervisningen i alla ämnen och skolans verksamhet i stort. Utbildningen ger därigenom eleverna förutsättningar att utveckla ett förhållningssätt som främjar entreprenörskap.

Skolverkets vägledning – konkretisering av arbetet

Egen regi arbetar med entreprenörskap genom att:

- **Planera och genomföra elevaktiv undervisning** där eleverna tränar på att lösa problem, tänka kreativt, pröva och ompröva idéer samt ta dem till handling.
- **Arbeta ämnesövergripande** med tydliga kopplingar till kursplanernas syften, centrala innehåll och betygskriterier.
- **Skapa samverkan med arbetsliv och samhälle**, vilket ger eleverna insikt i yrkeslivet och stärker deras motivation.
- **Utveckla elevernas valkompetens** genom att koppla entreprenörskap till studie- och yrkesvägledning.
- **Stärka förmågor** som kreativitet, ansvarstagande, samarbete, kommunikation och initiativförmåga.

Entreprenörskap som nyckelkompetens

Entreprenörskap är en av EU:s nyckelkompetenser för livslångt lärande. Det handlar om att kunna omvandla idéer till värde för andra – kulturellt, socialt eller ekonomiskt. Vi utvecklar denna kompetens genom att ge eleverna möjlighet att:

- Se möjligheter
- Ta initiativ
- Samarbeta
- Tänka kritiskt
- Visa uthållighet och ansvar

Skolledningens roll för entreprenörskap i grundskolan

Rektor och skolledning organiserar arbetet så att entreprenörskap blir en naturlig del av skolans systematiska kvalitetsarbete genom att exempelvis:

- Skapar strukturella förutsättningar (tjänstefördelning, schema, kompetensutveckling)
- Stödjer samverkan med omgivande samhälls- och arbetsliv
- Säkerställer att alla elever får möjlighet att utveckla entreprenöriella förmågor

Exempel på entreprenöriellt arbetssätt i den ordinarie undervisningen (Källa: Unikum)

Svenska – Skapa en podd eller tidning

Eleverna får planera, skriva, spela in och publicera en podd eller skoltidning. Eleverna tränar på att:

- Ta initiativ
- Samarbeta
- Kommuniera med en mottagare
- Reflektera över innehåll och form

Detta utvecklar både språkliga förmågor och entreprenöriella kompetenser som ansvarstagande och kreativitet.

Matematik – Lös verkliga problem

Eleverna får arbeta med ett verkligt problem, t.ex. planera en klassresa med budget, tidsschema och logistik. Eleverna:

- Använder matematiska metoder i praktiska sammanhang
- Får ta ansvar för olika delar av projektet
- Tränar på att fatta beslut och motivera sina val

NO – Hållbarhetsprojekt

Eleverna undersöker ett miljöproblem och utvecklar en lösning, t.ex. en kampanj för minskad plastanvändning. Eleverna:

- Identifierar ett behov
- Tar fram idéer och testar dem
- Presenterar sin lösning för andra

Detta främjar kreativitet, problemlösning och samhällsengagemang.

SO – Simulera ett samhälle

Eleverna får skapa ett eget "mini-samhälle" med roller, regler och ekonomi. Eleverna

- Får förståelse för demokratiska processer
- Tränar på att ta ansvar och fatta beslut
- Samarbetar och löser konflikter

Bild och teknik – Designa och tillverka en produkt

Eleverna får designa en produkt som löser ett vardagsproblem, till exempel en hållbar förpackning. Eleverna:

- Går från idé till färdig prototyp
- Reflekterar över funktion, estetik och användarvänlighet
- Presenterar sin lösning för en "kund"

Aktiviteter genomförda eller påbörjade av Näringslivs- och arbetsmarknadsavdelningen

- **Deltagande i Yrkeskampen (åk 8)**

Näringslivs- och arbetsmarknadsavdelningen uppmuntrar skolor att delta i Yrkeskampen, en tävling för åk 8 som arrangeras av *WorldSkills Sweden*. Syftet är att öka intresset för gymnasiala yrkesutbildningar och framtida yrkesval genom praktiska moment kopplade till läroplanen. Tävlingen fungerar också som ett pedagogiskt verktyg för lärare och studie- och yrkesvägledare.

- **SYV-nätverk – Fortbildning i samarbete med Storstockholm**

Läsåret 2025–2026 erbjuds alla studie- och yrkesvägledare i kommunen att delta i den digitala seminarieriet "Att bygga valkompetens – genom samverkan och delat ansvar".

- **Framtidsmässan – 5 november i Multiarenan**

Mässa för åk 8–9 där elever möter lokala företagare, gymnasieskolor och kommunala verksamheter.

- Obligatoriskt skolbesök för elever
- Fokus: ökad kunskap om gymnasieval, yrken och vägar till arbete
- Mål: Öka intresset för lokala gymnasieskolor
- Transport kan bokas centralt

- **Kommunala sommarjobb – en språngbräda till framtiden**

Ca 150 ungdomar sommarjobbade i kommunen sommaren 2025 (över 400 sökande).

Nytt för i år:

- Halvdag med inspiration om kommunens yrken
- Reflektionsträffar före/efter jobbperiod
- Utdelning av boken *Framtidsplanering*
- Ny *Pop Up-yta* i centrum där ungdomar får visa sina idéer

- Sommarjobben erbjuder både arbetslivserfarenhet och personlig utveckling – inom allt från omsorg och administration till kreativa projekt som film och kommunutveckling.
- **Yrkesfilmer – producerade av ungdomar**
Fem filmer där ungdomar intervjuar yrkesverksamma inom olika branscher. Syftet är att ge unga en tydligare bild av arbetslivet och inspirera till framtida yrkesval. Filmerna finns tillgängliga på Österåkers kommuns hemsida.
- **Kommande: Föreläsning "Framtidskoll" i samarbete med UF (Ung Företagsamhet)**
Planerad och bokad föreläsning som lyfter ungas framtidsmöjligheter genom entreprenörskap och valkompetens.
- **Omvärldsbevakning**
Löpande insamling av goda exempel och arbetssätt från andra kommuner för att utveckla det lokala arbetet med ungas vägledning och framtidsmöjligheter.

Slutsats

Grundskolan styrs av en nationellt fastställd timplan, som mycket tydligt reglerar hur undervisningstiden ska fördelas mellan olika ämnen. Av 10 kap. 4 § skollagen (2010:800) framgår det även ämnen i grundskolan som undervisningen ska omfatta.

Timplanen är ett bindande dokument som säkerställer att alla elever i Sverige får en likvärdig utbildning, oavsett skolform eller hemkommun. Det innebär att varje ämne i grundskolan har ett antal garanterade undervisningstimmar, vilket gör att utrymmet för att införa helt nya ämnen eller moment i schemat är begränsat. Nya inslag, såsom arbetsmarknadskunskap eller entreprenörskap, behöver därför integreras inom ramen för befintliga ämnen och det övergripande uppdraget, snarare än som fristående ämnen.

Förvaltningens utredning visar att arbetsmarknadskunskap och entreprenörskap redan finns integrerat i grundskolans undervisning utan att införa nya ämnen. Innehållet vävs in i befintliga ämnen i samtliga kommunala skolor i kommunen, vilket säkerställer tillgång till likvärdig utbildning. Detta gör att alla elever inom egen regi får tillgång till dessa kunskapsområden på ett likvärdigt sätt, även om arbetssätt och metoder kan variera något mellan skolor.

Utredningen visar också att det finns ett stort engagemang från andra samhällsaktörer att bidra med sin kompetens och samverkan i uppdraget.